

PREMAGAJMO PASIVIZEM

Anton Prosen

V teh kriznih časih mi je prišlo na misel, da je bilo ob osamosvojitvi v Sloveniji opravljenih kar nekaj študij oziroma izdanih knjig o lastnostih Slovencev. To je bilo obdobje, ko smo bili precej enotni, v družbi kot celoti in pri posameznikih je bilo zaznati posebno energijo, pravzaprav idealizem. Želja po hitrejši integraciji v evropski prostor, po hitrejšem razvoju, po boljšem življenju, po svobodi in demokraciji nam je dajala moč. Občutek imam, da smo takrat več delali in se veselili uspehov.

Verjetno je ravno to prelomno obdobje spodbudilo posamezne strokovnjake in publiciste, da so se lotili precej optimističnega in lahko bi rekli samopromocijskega pisanja o slovenski duši. S ponosom in navdušenjem sem bral dela, v katerih ni bilo zaslediti kritične misli. Večinoma sem prebiral, kako smo Slovenci delovni, inovativni, dobro izobraženi, vzdržljivi, solidarni, dobri voditelji itn.

Zadnje tedne sem nekatera od teh del spet vzel v roke in razmišljal, ali smo se Slovenci v dvajsetih letih samostojnosti povsem spremenili, saj so vsaj nekatere lastnosti izpuhtele. Posamezni analitiki in publicisti nas opozarjajo na mnoge spremembe in odklone na individualni in družbeni ravni. Prepričan sem, da čas in okolje v vseh svojih dimenzijah močno vplivata na podobo prebivalcev, državljanov; torej se stalno spreminjamo. Vprašanje pa je, ali na bolje, ali morda na slabše in ali smo res še vedno izrazito delovni?

Nedavno sem poslušal predstavnika mlajše generacije, dobrega poznavalca več področij in kritika razmer v Sloveniji, intelektualca, pisatelja in računalniškega strokovnjaka, ki je poskušal označiti Slovence današnjega časa. Iz pogovora je bilo mogoče razbrati, da smo Slovenci vse bolj pasivni na vseh področjih in vse manj inovativni, skratka, pri nas po njegovem vlada pravi pasivizem. Za takšno stanje je kriv predvsem način izobraževanja na vseh stopnjah. Predavatelji po njegovem mnenju podajamo snov, poslušalci - učenci, dijaki in študentje - pa si beležijo ter ob preverjanju znanja povedo le tisto, kar so slišali, in nič več. Kaj več od tega ni niti zaželeno, saj bi bili sicer tudi precej pasivni predavatelji prisiljeni v dodatno izobraževanje, itn. Moj sogovornik je tudi dober poznavalec izobraževanja v tujini in trdi, da imajo v nekaterih državah izrazito aktiven način šolanja, pri katerem se predavanja prelevijo v razprave o posameznih vprašanjih, to pa sili vse udeležence v procesu izobraževanja v stalno širjenje znanja na različnih področjih. S to trditvijo se v celoti strinjam, za mano je tri desetletja dolga pedagoška kariera in tudi sam sem večkrat poskušal vključiti pogovore in kritične debate v predavanja, pa žal nisem bil vedno

uspešen. V zadnjih letnikih študija je bilo nemogoče spremeniti način učenja in razmišljanja.

Če mladega človeka ne naučimo samostojnega razmišljanja in kritičnosti, je pozneje v delovnem okolju premalo aktiven in tudi ne dovolj inovativen, saj se boji izpostavljanja. Žal se zaradi te neaktivnosti ne porajajo nove ideje, s tem pa tudi ne novi proizvodi oziroma novi pristopi k delu. Če pa vzgajamo mlade v bolj spodbudnem in aktivnem okolju, so ti ljudje pozneje veliko dejavnejši udeleženci delovnega procesa in veliko bolj inovativni, svoje zamisli znajo vključiti v delovno okolje in pozneje tudi na trg.

Pa ne gre le za vlogo posameznika v delovnem okolju, gre tudi za njegovo vlogo v družbi kot širši skupnosti. In pasivizem se žal odraža v celotni družbi, na vseh področjih, še posebej v civilni sferi. Znamo biti kritični doma ali za gostilniškim pultom, ne želimo pa se javno izpostaviti. Včasih si ne upamo obsoditi in javno kritizirati povsem ponesrečenih ter nerazumnih odločitev politike. Pot iz pasivistične v aktivistično družbo bo žal zelo dolga. Če smo bili po ocenah izpred dvajsetih let še zelo delovni, se je ta oznaka verjetno nanašala na delo na zemlji, v tovarni, skratka, na fizično delo. Zdaj pa so povsem drugi časi in od posameznika se zahtevajo povsem drugačna znanja, spretnosti, ideje idr.

Upam le, da bo to pisanje padlo na plodna tla in bomo vsaj v naši stroki naredili premike, izkoristili morebiten še neizkoriščen človeški in strokovni potencial ter se znali drzno in aktivno spopasti s krizo, ki po mojem prepričanju načinja tudi našo stroko v vseh njenih segmentih. Pogum, znanje in aktivna vloga posameznika v stroki in zunaj nje bodo podlaga za premagovanje marsikatere ovire in edina pot, da se znebimo vsesplošnega pasivizma.

Pred vami je druga številka tega letnika. Po obsegu je pravnjšja za ta letni čas in upam, da jo boste z zanimanjem prebrali. Pritiski po objavah so iz številke v številko večji. V obdelavi oziroma postopku recenziranja je skoraj toliko strokovnih člankov, kot jih objavimo v vsem letniku revije. To je dober znak, da smo vse bolj pismeni in da se želimo predstaviti s strokovnimi rezultati širši javnosti. Seveda pa objave ni brez večjih ali manjših dopolnitev prispevkov, za kar so zaslužni vse bolj strogi recenzenti. Hvala vsem, ki brezplačno opravljate zahtevno recenzentsko delo in tako prispevate h kakovosti objav. Hvala tudi vsem drugim sodelavcem, ki ste pomagali soustvariti še eno številko revije. Kolegicam, kolegom in vsem, ki ste zvesti bralci naše revije, želim prijetno branje in lepe poletne dneve.

dr. Anton Prosen
glavni in odgovorni urednik